

Gedeputeerde Staten

Aan de voorzitter van Provinciale Staten van Zeeland
p/a Statengriffie
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

onderwerp	kenmerk	behandeld door	verzonden
Resultaat interessepeiling voedselbossen	20037558		

Middelburg , 1 december 2020

Geachte voorzitter,

Eerder dit jaar is in de commissie Ruimte het onderwerp Voedselbossen aan de orde geweest. Dit naar aanleiding van het initiatiefvoorstel van Groen Links "Op weg naar rendabele voedselbossen" en de reactie hierop van GS (brief met kenmerk 20012765).

In september heeft GS zoals eerder voorgesteld in bovengenoemde GS-reactie, een interessepeiling voedselbossen uitgevoerd, dit met instemming van de Groen Links-fractie. De tekst van deze interessepeiling is als persbericht gepubliceerd op zeeland.nl en onder de aandacht gebracht via de sociale media-kanalen.

De interessepeiling heeft tot een zeer groot aantal reacties geleid en heeft brede aandacht gekregen in zowel de regionale als nationale media.

Hieronder geven wij een samenvattende analyse van de interessepeiling voedselbossen. Tevens geven wij aan wat Gedeputeerde Staten op basis van de uitkomsten als vervolgstappen willen ondernemen.

Analyse interessepeiling

De omschrijving van de oproep luidde als volgt:

"Op voorhand denken wij aan een voedselbos van ongeveer vijf hectare, waarbij de inbreng van grond een voorwaarde is. Qua locatie hebben we een voorkeur voor een plek in de directe nabijheid van Natura 2000-gebieden (zoals de Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren) of in het stedelijk gebied van Goes, Hulst, Middelburg, Terneuzen of Vlissingen."

In totaal zijn 60 reacties ontvangen. Naast deze reacties van burgers, stichtingen, grondeigenaren en agrariërs, hebben verschillende 'tussenpartijen' gereageerd, waaronder enkele gemeenten, en diverse organisaties, hoofdzakelijk omdat geïnteresseerde partijen zich (soms al eerder) bij hen hadden gemeld.

De analyse van de reacties is gedaan aan de hand van een viertal criteria, gebaseerd op de aandachtspunten die in voornoemde brief reeds werden geformuleerd:

- 1) Doordacht plan/sluitende businesscase
- 2) Locatie van tenminste 5 ha
- 3) Inbreng van eigen grond
- 4) Locatie nabij Natura2000-gebied of grote kern.

In de onderstaande tabellen zijn de samengevatte resultaten te vinden. Alle criteria in aanmerking genomen, voldeed feitelijk geen van de inzendingen.

Aantal reacties naar criteria	
Totaal aantal reacties	60
Daadwerkelijk interesse	52
Doordacht plan	11
Grond in eigendom	30
Tenminste 5 ha	9
Voorkeurslocatie	15

Grondsituatie inzendingen	Aantal
<i>beschikkend over grond</i>	<i>30</i>
w.v. areaal >5 ha	9
w.v. areaal 0,2 - 3 ha	9
w.v. areaal onbekend	12
<i>zonder grond</i>	<i>22</i>
w.v. bezig met verwerving	5
<i>met landbouwgrond</i>	<i>10</i>
w.v. met concreet plan	1

Locatie en plan

Er waren geen initiatieven met een doordacht plan én beschikking over voldoende grond én gelegen op een voorkeurslocatie. Wel zijn er enkele voorstellen ingestuurd die van voldoende omvang zijn en genoeg potentie lijken te hebben op een andere dan een voorkeurslocatie. Een deel daarvan betreft landbouwgrond.

Type initiatiefnemer

Er meldden zich een tiental eigenaren van landbouwgrond die een (groter) voedselbos op hun grond wel zouden zien zitten, maar zich nog in een oriënterende fase bevinden en/of de aanleg aan een ander zouden willen overlaten. In deze groep bevonden zich enkele erven en een opvolger.

Onder de belangstellenden bevonden zich opvallend veel particulieren die, vaak samen met anderen, een voedselbos zouden willen aanleg uit idealistisch oogpunt. Hiertoe behoren ook een aantal dorpsgemeenschappen.

Behoeftes

Een groot aantal inzenders gaf aan behoefte te hebben aan kennis. Daarbij ging het zowel over informatie omtrent wet- en regelgeving als inhoudelijke kennis nodig voor de aanplant.

Naast de kapitaalbehoefte die door verschillende belangstellenden werd uitgesproken, waren er meerdere inzendingen waar de financierbaarheid gezocht werd in combinatie met andere (rode) functies, zoals bebouwingsmogelijkheden en/of recreatie.

Verschil tussen voedselbossen en agroforestry

In dit kader is het goed om duidelijkheid te scheppen over wat wij precies verstaan onder voedselbos en agroforestry (ook wel boslandbouw genoemd). Hoewel beide teeltsystemen in elkaars verlengde liggen, is er een belangrijk verschil tussen agroforestry en voedselbossen. Hieronder de definities van beide methoden, zoals wij die hanteren. De bijgaande afbeeldingen maken het verschil nog eens duidelijk.

Een **Voedselbos** is een aangelegd bos waar door extensief beheer op een duurzame manier geoogst kan worden op basis van permacultuur, een holistische natuurlijke kringloop-benadering en daarmee een heel ander systeem dan de gangbare landbouw. Doordat het een systeemverandering inhoudt, zijn voedselbossen geen realistische oplossingsrichting voor de transitie van de gangbare landbouw.

Agroforestry (boslandbouw) is een vorm van landbouw waarin houtige aanplant en akkerbouwgewassen en/of veehouderij worden gecombineerd voor een duurzamer systeem. Bomen kunnen worden toegevoegd aan bestaande akkerbouw en onderdeel gaan uitmaken van een intensief landbouwsysteem. Net als strokenteelt is agroforestry een oplossingsrichting om het gangbare landbouwsysteem robuuster en volhoudbaar te maken).

Conclusie en vervolg

De interessepeiling heeft laten zien dat er zeker veel belangstelling bestaat in Zeeland voor het thema voedselbossen. Veel geïnteresseerden zijn echter nog zoekende naar de juiste invulling van hun ideeën. Onder agrarisch ondernemers lijkt er daarentegen weinig belangstelling te zijn voor deze alternatieve vorm van voedselproductie. De serieuze voorstellen betroffen over het algemeen kleinschalige, particuliere initiatieven op idealistische basis.

De uitkomst van de interessepeiling bevestigt in grote lijnen de situatie zoals die waarop de GS-reactie in voornoemde brief werd gebaseerd. Daarmee is GS van mening dat het zinvol is om het eerder aan uw Staten gedane voorstel verder ten uitvoer te brengen, langs de volgende sporen.

Spoor 1 - Agroforestry stimuleren

Voor de transitie naar volhoudbare landbouw zetten wij vooral in op agroforestry. Een eerste stap is in dit kader reeds genomen door als Provincie aan te sluiten bij het PPS onderzoeksprogramma Agroforestry dat wordt uitgevoerd door Wageningen University in directe samenwerking met een aantal agrarisch ondernemers.

Spoor 2 - Voedselbossen ondersteunen

Uit de interessepeiling bleek een duidelijke behoefte aan het delen van kennis op het vlak van voedselbossen. Er heeft zich een relatief groot aantal kleinschalige initiatieven gemeld. Ook deze kunnen in principe een bijdrage leveren aan de opgaven waar wij als Provincie voor staan. Wij denken daarbij aan de klimaatopgave, herstel biodiversiteit, maar daarnaast aan de leefbaarheid van het platteland. Voor de juiste ondersteuning van kleinschalige voedselbossen moet echter verder onderzoek verricht worden.

Voedselbossen zijn een voor Nederland relatief nieuw fenomeen. Het is een systeem dat nog moet evolueren in de hedendaagse omstandigheden. Onze insteek is daarom om *experimenteerruimte* te creëren en *kennisuitwisseling* te bevorderen zodat ervaring kan worden opgedaan met voedselbossen in onze provincie. Hiervoor denken wij aan de volgende acties:

- (Laten) organiseren van een kennisbijeenkomst in de eerste helft van 2021.
- Verkennen van de mogelijkheden voor een kennisnetwerk voedselbossen in Zeeland.
- Verkennen van de mogelijkheid voor een subsidieregeling specifiek gericht op voedselbossen.

Tegelijk kan binnen het kader van de Zeeuwse agenda voor het landelijk gebied en uitgaande van de bestaande beleidskaders (waaronder die voor bouwvlak in het buitengebied), verder beleid ten aanzien van voedselbossen worden uitgewerkt.

Met vriendelijke groet,

gedeputeerde staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris